

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปี ๒๕๖๕

คำชี้แจง

1. การเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่
2. โปรดกรอกข้อความให้สมบูรณ์

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เกณฑ์การคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ และยังคงปฏิบัติอยู่ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้
- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหายหรือใกล้ขาดผู้สืบทอด
- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่
2. มีความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้นๆ
3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การรักษาไว้
4. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ

คำนิยาม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วถ่ายทอดสืบทอดกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต และในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน หมายถึง ระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และรับนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค ประกอบด้วยระบบเกษตร 5 ประเภท ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ เตรียมพันธุ์ เตรียมอุปกรณ์ทางการเกษตร การใช้วิธีและเทคนิคต่างๆ ในการปลูกและเพิ่มผลผลิต การดูแล บำรุง รักษาพืช การบริหารจัดการศัตรูพืชโดยการใช้วิธีต่างๆ รวมถึงการขยายพันธุ์พืชประกอบด้วยวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการแยกส่วนของพืชที่ต้องการใช้ ประโยชน์ออกจากต้นเดิม การเก็บรักษาพันธุ์พืช และการเก็บรักษาพืชหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อรอจำหน่าย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำทุกชนิด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสัตว์บก และสัตว์ปีกทุกชนิด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแมลงเศรษฐกิจทุกชนิด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลิตผลเกษตรที่ผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้รูปแบบใหม่ เกิดเป็นผลผลิตสำหรับการอุปโภคและบริโภคในครัวเรือน และเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าสำหรับการจำหน่าย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์และสมุนไพรทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด ป้องกัน หรือการส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์ รวมถึงการผลิตยาแผนไทย การประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์แผนโบราณ โดยผ่านการพัฒนาสืบทอดกันมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ผ่อนแรงหรืออำนวยความสะดวกในการทำการเกษตร และทำให้งานทางการเกษตรดำเนินไปอย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ความเป็นอยู่ หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต พฤติกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งความเชื่อ ศาสนา และพิธีกรรม เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ที่ไม่เข้าตามลักษณะประเภทภูมิปัญญาที่ปรากฏข้างต้น

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (ระบุเป็นกลุ่ม/รายบุคคล)

ชื่อ - สกุล ..... อายุ ..... ปี

ชื่อกลุ่ม .....

2. เลขบัตรประจำตัวประชาชน --- ปี พ.ศ. เกิด .....

3. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตำบล .....

อำเภอ ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....

โทรศัพท์ ..... โทรสาร ..... มือถือ .....

E - mail: .....

พิกัดแผนที่ .....

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ของแบบสำรวจ

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น .....

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูปและผลิตภัณฑ์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ ความเป็นอยู่
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ

2. สถานะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบัน (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- เสี่ยงต่อการสูญหาย ใกล้ขาดผู้สืบทอด มีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่
- มีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง

3. การได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- สืบทอดจากบรรพบุรุษ เจ้าของภูมิปัญญาเอง / คิดค้นขึ้นมาใหม่ พัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม

4. ระยะเวลาการได้มาของภูมิปัญญา (ระบุจำนวนปี) .....

5. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร
- ส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น
- อื่นๆ โปรดระบุ .....

6. การเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บอกเล่าสืบต่อกันมาในชุมชน
- ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน
- ผ่านวิทยากรชุมชน
- สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร
- สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุทัศน์ แลบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์
- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่/ ใช้เฉพาะบุคคล
- ไม่ทราบข้อมูลการเผยแพร่
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ประวัติความเป็นมา จุดเด่น เอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. รายละเอียดขั้นตอนและวิธีการของภูมิปัญญาท้องถิ่น

(ระบุรายละเอียด เช่น วัตถุดิบ ขั้นตอนการดำเนินการ/วิธีทำ ราคาจำหน่าย)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. รูปภาพประกอบภูมิปัญญาท้องถิ่น (รูปภาพต้องมีความชัดเจน)

10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นของท่านมีการรับรองทางวิทยาศาสตร์หรือทางกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่างเช่น เลขสารบบอาหาร (เครื่องหมายอย.), เลขทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, เลขทะเบียน GAP/GMP เป็นต้น

ไม่มี

มี .....

11. การส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น

11.1 โครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

11.2 แนวทางการส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

12. ข้อมูลผู้รวบรวมข้อมูล

ชื่อ-นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ.....

หน่วยงาน.....

ที่อยู่เลขที่.....อาคาร.....หมู่.....ซอย.....

ถนน.....แขวงตำบล/.....โทรศัพท์.....